

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів і банківської справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

 Сержанов В.В./

“ 02 ” червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

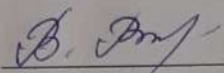
«Гроші та кредит»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління і адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітні програми	Фінанси і кредит, Митна справа та оціночна діяльність
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Гроші та кредит» для здобувачів вищої освіти галузі знань **07 Управління і адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітніх програм Фінанси і кредит, Митна справа та оціночна діяльність.**

Розробник: Сембер С.В., доцент, к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фінансів і банківської справи протокол № 11 від «20» травня 2021 р.

Завідувач кафедри фінансів і банківської справи Варцаба В.І.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету протокол № 6 від «1» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Шуліко А.О.

Сембер С.В., 2021 р
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 10	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин –300	2-ий	2-ий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Кількість змістовних модулів - 4	3-й, 4-й	3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 8 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Лекції	
	3-й – 38. 4-й – 32.	3 –й –14. 4 –й -- 6
Вид підсумкового контролю: 3-й семестр - залік. 4-й семестр – екзамен.	Практичні (семінарські):	
	3-й – 36. 4-й - 34	3 –й – 7, 4 –й – 1.
Форма підсумкового контролю: усно	Індивідуальна робота.	
	30	30
	Самостійна робота:	
	126	242

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни - є формування у студентів знань з теорії грошей та кредиту, засвоєння теоретичних і методологічних підходів функціонування грошового ринку, грошово-кредитної політики держави та банківського регулювання грошового обороту .

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1.5. Історія економіки та економічної думки.

ОК 1.9. Політична економія.

ОК 1.11. Основи наукових досліджень.

ОК1.13. Мікроекономіка.

ОК 1.14. Макроекономіка.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітніх програм «Фінанси і кредит» і «Митна справа та оціночна діяльність» вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	ПР01
Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.	ПР03
Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.	ПР07
Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.	ПР12
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	ПР16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Гроші та кредит»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Володіння економічними категоріями, законами, механізмами і фінансовими інструментами з дисципліни «Гроші і кредит» та вміння впливати ними на функціональні зв'язки грошового і валютного ринків, монетарної і валютної політик України.	ПР01
Знання структури грошової, банківської і валютної систем України та особливості їх функціонування на сучасному етапі.	ПР03
Розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання у діяльності фінансово – кредитних установ України та грошового ринку.	ПР07
Вміння використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансово - кредитній сфері діяльності.	ПР12
Вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	ПР16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- тестування;
- обговорення дискусійних питань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- реферати, есе;
- практичні (розрахункові) завдання;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- курсова робота;
- залік;
- екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студентів з навчальної дисципліни «Гроші та кредит» здійснюється відповідно до графіка:

Модуль 1.	
Модульний контроль за змістовий модуль 1	Модульний контроль за змістовий модуль 2
Підсумковий контроль за модуль : залік	
Модуль 2	
Модульний контроль за змістовий модуль 3.	Модульний контроль за змістовий модуль 4.
Підсумковий контроль за всі модулі: екзамен.	

Протягом семестру студенти вивчають два модулі з дисципліни. Модулі складається з чотирьох змістових модулів. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить від 0 до 100 балів і складає середнє арифметичне балів за змістовні модулі, кожен із яких оцінюється від 0 до 100 балів. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Поточний контроль реалізується шляхом оцінювання виконання практичних (розрахункових) завдань, виступів на семінарських заняттях, презентацій матеріалів індивідуальних досліджень, участі в обговоренні дискусійних питань, колоквиумів, тестування тощо.

Оцінювання самостійної роботи

Виконання самостійної роботи студентів полягає в опануванні теоретичного матеріалу дисципліни та виконанні практичних (розрахункових) завдань. Як засоби контролю застосовуються такі форми: усне опитування, участь в обговоренні дискусійних питань, експрес-опитування, тестування, практичні (розрахункові) завдання. Практичні (розрахункові) завдання містять завдання, спрямовані на визначення рівня володіння студентом теоретичним матеріалом та відпрацювання ним методик розрахунку та аналізу монетарних показників.

Написання курсової роботи, вимоги до якої, порядок оцінювання і тематика викладенні у Методичних рекомендаціях з написання курсових робіт.

Сумарна кількість балів за оцінювання знань **на практичних (семінарських) складає 25 балів і за застосування знань – 25 балів** (див. табл.):

Студент, який має здобутки в науковій та дослідній роботі в межах навчальної дисципліни, має право бути звільненим від виконання передбачених робочою програмою видів самостійної роботи з отриманням додаткових балів, зокрема:

25 балів: призер предметної олімпіади, конкурсу наукових та студентських робіт міжнародного та всеукраїнського рівня, автор (співавтор) статті у фаховому виданні;

10 балів: призер предметної олімпіади, конкурсу наукових студентських робіт регіонального рівня, автор (співавтор) статті, тез;

5 балів: призер університетських предметних олімпіад, конкурсів наукових студентських робіт, учасник науково-практичних конференцій різних рівнів тощо.

Після виконання кожного змістового модуля (лекції та практичні заняття) здійснюється модульне контрольне оцінювання у вигляді письмової модульної контрольної роботи (МКР). Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до модульного контрольного оцінювання (МКР) за змістовий модуль не допускаються.

Модульне контрольне оцінювання.

Після проходження програми змістового модулю у визначений деканатом термін проводиться модульне контрольне оцінювання шляхом виконання письмової модульної контрольної роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 50 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не виконав модульну контрольну роботу у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку за перший семестр та екзамену за два семестри з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Студент, який у результаті проходження змістового модуля (модульне контрольне оцінювання та поточне оцінювання) отримав більше 60 балів, має право не складати залік (екзамен) з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Якщо студент хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він повинен складати залік (екзамен).

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані здавати залік (екзамен) з дисципліни. У разі, коли відповідь студента під час заліку (екзамену) оцінена менш ніж 60 балів, він отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Незалежно від того, чи студент складає залік (екзамен) у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на заліку(екзамені), тобто, виходячи із 100 балів (результати поточного контролю не враховуються), але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота.					Сума
T1	T2	T3	T4	Модульна контрольна робота	100
12,25	12,25	12,25	12,25	50	

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7			
16,3	16,3	16,4			

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота.					Сума
T8	T9	T10	T11	Модульна контрольна робота	100
12,25	12,25	12,25	12,25	50	

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота.						Сума
T12	T13	T14	T15	T16	Модульна контрольна робота	100
10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	50	

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів знань

Вид оцінювання знань здобувача	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4
1. Оцінювання знань на практичних (семінарських) : усне опитування, тестування, усне обговорення дискусійних питань.	Від 1 -- 25 за кожний вид опитування.	Від 1 -- 25 за кожний вид опитування.	Від 1 -- 25 за кожний вид опитування.	Від 1 -- 25 за кожний вид опитування.
2. (усне опит.+ тестування +усне обговорення)/3	0 -- 25	0 -- 25	0 -- 25	0 -- 25
3. Оцінювання застосування знань: реферат, есе, тези, наукова стаття, олімпіада	Від 1 -- 25 за кожний вид застосування	Від 1 -- 25 за кожний вид застосування	Від 1 -- 25 за кожний вид застосування	Від 1 -- 25 за кожний вид застосування
4. (р.+е.+т.+н.с.+о)/5	0 -- 25	0 -- 25	0 -- 25	0 -- 25
5. Модульна контрольна	0 -- 50	0 -- 50	0 -- 50	0 -- 50
Разом (2+4+5)	0 --100	0 --100	0 --100	0 --100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

У визначений деканатом термін здійснюється модульне контрольне оцінювання у вигляді письмової роботи (МКР), яка оцінюється у межах **від 0 до 50 балів**.

До кожного варіанта модульних контрольних робіт входять такі види завдань:

1. Розкрити суть питання (2 по 10 балів)
2. Назвати термін (2 по 5 балів)
3. Дати визначення (3 по 5 балів)
4. Вибрати правильну відповідь (5 по 1 балу).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Незалежно від того, чи студент складає залік у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, залік відбувається в усній формі. У визначений деканатом термін здійснюється підсумковий контроль у вигляді усного заліку, який оцінюється у межах **від 0 до 100 балів**, але при цьому виставлена підсумкова оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку. До кожного варіанта екзаменаційного (залікового) білета входять п'ять питань. Розкриття кожного з них оцінюється від 0 до 20 балів.

При виставленні оцінки на підсумковому екзамену (заліку) враховується повнота розкриття суті кожного питання..

Екзамен (залік) оцінюються за 100-бальною диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ЄКТС

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Диференційована шкала для заліку	Диференційована шкала для екзамену	Мін. бал -Макс. бал
A	зараховано	відмінно	90-100
B	зараховано	добре	82-89
C	зараховано		74-81
D	зараховано	задовільно	64-73
E	зараховано		60-63
FX	незараховано	незадовільно	35-59
F	незараховано		0-34

6. Програма навчальної дисципліни «Гроші і кредит»

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Суть і функції грошей, грошовий оборот і грошові потоки, функціонування грошового ринку, еволюція грошових систем

Тема 1. Сутність та функції грошей

Предмет і завдання курсу «Гроші та кредит». Місце курсу в загальноекономічній підготовці бакалаврів з економіки підприємництва. Раціоналістична та еволюційна концепція походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма вияву суспільних відносин.

Специфіка вияву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші й гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини й механізм демонетизації золота, ідеальні форми грошей та їх кредитна природа.

Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей.

Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз грошей за різних їх форм. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент.

Поняття про функції грошей та їх еволюція. Функція міри вартості, її суть та сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна

визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості.

Якісні властивості грошей: стабільність вартості грошей, економічні грошового обороту, довготривалість використання грошових знаків, однорідність грошей, подільність, портативність.

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємозв'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Економічна основа та загальна схема грошового обороту.

Поняття грошового потоку та критерії класифікаційних потоків. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Балансування потоку національного доходу і потоку національного продукту через внутрішній та зовнішній грошові ринки.

Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фінансовий та кредитний сектори.

Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть вимоги та наслідки порушення вимог. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту.

Механізм поповнення маси грошей в обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор.

Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Тема 3. Грошовий ринок

Суть грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу.

Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропонування, ціни.

Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого й опосередкованого фінансування. Суб'єкти грошового ринку. Банки й небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.

Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.

Попит на гроші. Суть та форми вияву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.

Тема 4. Грошові системи

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого і кредитного обігу. Створення і розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні: запровадження тимчасової валюти, паралельний обіг купоно-карбованця та рубля, процес стабілізації тимчасової валюти. Випуск постійної валюти — гривні.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення і грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи регулювання — методи прямого впливу і методи опосередкованого впливу. Грошово-кредитна політика центрального банку — суть, типи, стратегічні цілі, проміжні та і тактичні задачі. Інструменти грошово-кредитного регулювання.

Фіскально-бюджетна і грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Змістовий модуль 2. Інфляція та грошові реформи, валютний ринок та валютні системи, механізм формування пропозиції грошей, основи монетарної політики

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Суть інфляції. Головна форма прояву інфляції. Закономірності інфляційного процесу. Вимірювання інфляції. Види інфляції за формою прояву та темпами знецінення грошей. Чинники, що впливають на її розвиток. Інфляція попиту. Інфляція витрат.

Причини інфляції. Кейнсіанське і монетаристське трактування причин інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Дефляційна політика. Політика доходів. Особливості інфляції в Україні.

Суть та види грошових реформ. Структурні (повні) грошові реформи. Реформи часткового типу. Формальні реформи. Деномінаційні реформи. Конфіскаційні реформи. Одномоментні реформи. Реформи паралельного типу.

Особливості проведення грошової реформи в Україні. Багаточинникова зумовленість грошової реформи в Україні. Багатоцільове спрямування грошової реформи в Україні. Довготривалість реформи. Створення нового (ринкового) механізму монетарного регулювання. Соціальні аспекти і грошової реформи в Україні.

Тема 6. Валютний ринок та валютні системи

Поняття валюти. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна. Суть та види валютних відносин.

Валютний курс та конвертованість валют. Суть, основи формування та види валютного курсу. Поняття, значення та механізм забезпечення конвертованості валюти.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Основні види валютних операцій. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

Валютне регулювання: суть та необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Регламентація статусу валюти та порядку здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, увозу-вивозу, використання валютної виручки, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо). Платіжний баланс в механізмі валютного регулювання. Органи валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання.

Валютні системи: поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Розвиток валютної системи України. Європейська валютна система. Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ у її функціонуванні. Проблеми формування вапняної системи країн СНД.

Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та монетарна політика

Сутність пропозиції грошей, економічні наслідки її зростання. Необхідність управління пропозицією грошей центральним банком.

Загальна модель формування пропозиції грошей та її побудова.

Місце грошової бази у формуванні пропозиції грошей та механізм впливу на неї центрального банку.

Механізм грошово-кредитного мультиплікатора та роль банків у формуванні пропозиції грошей. Чинники та механізми впливу на пропозицію грошей небанківських економічних суб'єктів.

Механізми впливу державних фінансів на пропозицію грошей.

Роль грошово-кредитної політики у формуванні пропозиції грошей.

Модуль 2.

Змістовий модуль 3. Роль грошей у ринковій економіці та їхні теорії походження, сутність, функції, форми та види кредиту

Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці

Переваги монетарної економіки перед бартерною. Дискусії щодо нейтральності грошей у процесі відтворення.

Передавальний механізм впливу грошей на реальну економіку.

Моделі впливу пропозиції грошей на економіку в короткостроковому періоді. Моделі впливу пропозиції грошей на економіку в довгостроковому періоді.

Дискусії про роль грошей та практика регулювання пропозиції грошей.

Тема 9. Теорії грошей

Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати.

Неокласичний варіант розвитку класичної теорії грошей.

Вклад Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей.

Сучасний монетаризм як альтернативний напрям кількісної теорії.

Зближення концепцій монетаристів та неокейнсіанців у їх рекомендаціях щодо грошово-кредитної політики в сучасних умовах.

Тема 10. Сутність та функції кредиту

Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Два методи перерозподілу коштів у процесі відтворення, їхні відмінності та сфера використання. Економічні чинники розвитку кредиту та особливості їх прояву в різних галузях народного господарства.

Суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва.

Кредит як форма суспільних відносин. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.

Економічна основа, стадії та закономірності руху кредиту. Суб'єкти та суб'єкти кредитних відносин.

Тема 11. Форми, види та роль кредиту

Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого. Банківський кредит як переважний вид кредиту. Принципи банківського кредитування.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція.

Функції та роль кредиту. Поняття функцій кредиту та їх класифікація. Характеристика окремих функцій кредиту. Основні напрями прояву ролі кредиту в ринковій економіці.

Розвиток кредитних відносин у перехідній економіці України. Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Труднощі розвитку банківського кредиту. Еволюція державного та споживчого кредиту.

Змістовий модуль 4. Теоретичні основи процента, фінансові посередники грошового ринку, міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Тема 12. Теоретичні основи процента

Сутність процента та його функції. Види процентних ставок і їх вимірники. Сфера застосування кожного виду процентних ставок. Чинники, які впливають на рівень відповідних процентних ставок.

Мета і правила формування портфеля активів.

Способи нарахування процентів. Роль процента у суспільстві.

Тема 13. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Економічні вигоди фінансового посередництва.

Банки як провідні інституції фінансового посередництва. Функції банків.

Небанківські фінансові інституції.

Фінансове регулювання. Банківська система в механізмі фінансового регулювання.

Інновації у фінансовому посередництві.

Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків

Сутність, призначення, походження та розвиток комерційних банків. Класифікація комерційних банків. Основи організації банківської діяльності, її регулювання і контроль.

Економічна сутність джерел та порядок формування власного капіталу, залучених і позичених коштів банку. Сутність банківських ризиків та основи їх менеджменту. Основні положення, які регламентують кредитну та інвестиційну діяльність комерційних банків. Сутність, призначення та організація банківських послуг.

Стабільність банків, механізм її забезпечення та особливості становлення і розвитку комерційних банків в Україні.

Міжнародне банківництво і взаємини національних та іноземних банків.

Тема 15. Центральні банки в системі монетарного управління та банківського регулювання

Призначення центрального банку. Роль центрального банку в сучасній економічній системі. Основи організації найбільш авторитетних центральних банків світу. Об'єктивність виникнення емісійних банків та створення центральних банків.

Проблема незалежності центральних банків від органів державної влади. Чинники, що визначають ступінь його незалежності. Ступінь незалежності Національного банку України. Основні функції центрального банку.

Сутність грошово-кредитної політики, її цільова спрямованість та інструменти реалізації. Місце центрального банку в системі банківського регулювання.

Тема 16. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Інтеграційні процеси та створення міжнародних валютно-кредитних установ.

Міжнародний валютний фонд і його діяльність в Україні. Світовий банк. Банк міжнародних розрахунків. Необхідність та форми їх співробітництва з Україною.

Цілі та основні напрями діяльності регіональних валютно-кредитних установ. Європейський банк реконструкції та розвитку. Європейський інвестиційний банк. Чорноморський банк торгівлі та розвитку.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма (2-й курс/3-й курс)						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п/с	лаб	інд	с.р.		л	п/с	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Суть і функції грошей, грошовий оборот і грошові потоки, функціонування грошового ринку, еволюція грошових систем													

Тема 1. Сутність та функції грошей	16	4	4			8	16	2	1			13
Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує	16	6	4			6	16	2	1			13
Тема 3. Грошовий ринок	16	6	4			6	16	2	1			13
Тема 4. Грошові системи	16	4	4			8	18	2	1			15
Модульна контрольна робота №1	2	-	2			-						
Разом за змістовим модулем 1	66	20	18			28	66	8	4			54
Змістовий модуль 2. Інфляція та грошові реформи, валютний ринок та валютні системи, механізм формування пропозиції грошей, основи монетарної політики												
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	18	4	4			10	18	2	1			15
Тема 6. Валютний ринок та валютні системи	20	6	4			10	20	2	1			17
Тема 7. Механізми формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	20	6	4			10	22	2	1			19
Модульна контрольна робота №2	2	-	2			-						
Разом за змістовим модулем 2	60	16	14			30	60	6	3			51
<i>Усього годин по модулю 1</i>	126	36	32			58	126	14	7			105
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Роль грошей у ринковій економіці та їхні теорії походження. Сутність, функції, форми та види кредиту.												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці	17	4	6			7	17	1				16
Тема 9. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	17	6	4			7	17	2				15
Тема 10. Сутність та функції кредиту	17	4	4			9	17	1	1			15
Тема 11. Форми, види та роль кредиту	17	4	4			9	19	1				18
Модульна контрольна робота №3	2	-	2			-						
Курсова робота	12				12		12				12	
Разом за змістовим модулем 3	82	18	20		12	32	82	5	1		12	64
Змістовий модуль 4. Теоретичні основи процента, фінансові посередники грошового ринку, міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною												

Тема 12. Теоретичні основи процента	17	4	4			9	17	1				16
Тема 13. Фінансові посередники грошового ринку	15	4	2			9	15					15
Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків	14	4	2			8	14					14
Тема 15. Центральні банки в системі монетарного управління та банківського регулювання	14	4	4			6	14					14
Тема 16. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	12	4	4			4	14					14
Модульна контрольна робота №4	2	-	2			-						
Курсова робота	18				18		18					18
Разом за змістовим модулем 4	92	20	18		18	36	92	1			18	73
<i>Усього годин по модулю 2</i>	174	38	38		30	68	174	6	1		30	137
Разом годин	300	74	70		30	126	300	20	8		30	242

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф. н.	Заочна ф. н.
1	Сутність та функції грошей	4	1
2	Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує	4	1
3	Грошовий ринок	4	1
4	Грошові системи	4	1
5	Інфляція та грошові реформи	4	1
6	Валютний ринок та валютні системи	4	1
7	Механізми формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	4	1
8	Роль грошей у ринковій економіці	6	
9	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	4	
10	Сутність та функції кредиту	4	1
11	Форми, види та роль кредиту	4	
12	Теоретичні основи процента	4	
13	Фінансові посередники грошового ринку	2	
14	Теоретичні засади діяльності комерційних банків	2	

15	Центральні банки в системі монетарного управління та банківського регулювання	2	
16	Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	4	
	Разом	70	8

6.4. Завдання для самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф. н.	Заочна ф. н.
1	Сутність та функції грошей	8	13
2	Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує	6	13
3	Грошовий ринок	6	13
4	Грошові системи	8	15
5	Інфляція та грошові реформи	10	15
6	Валютний ринок та валютні системи	10	17
7	Механізми формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	10	19
8	Роль грошей у ринковій економіці	7	16
9	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	7	15
10	Сутність та функції кредиту	9	15
11	Форми, види та роль кредиту	9	18
12	Теоретичні основи процента	9	16
13	Фінансові посередники грошового ринку	9	15
14	Теоретичні засади діяльності комерційних банків	8	14
15	Центральні банки в системі монетарного управління та банківського регулювання	6	14
16	Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	4	14
	Разом	126	242

6.5. Індивідуальна робота.

Робочим навчальним планом з навчальної дисципліни «Гроші і кредит» передбачена індивідуальна робота студентів по написанню курсової роботи. Курсова робота є однією з найважливіших форм самостійного вивчення і критичного аналізу студентами навчальної літератури, законодавчо-нормативних актів, статистичних даних тощо. Вона дає можливість поповнювати свої знання, орієнтуватися у стрімкому потоці інформації, оцінювати суспільні явища і процеси, які відбуваються у сфері функціонування грошей, кредиту та банківської системи. Курсова робота повинна виявити загальнонаукову, загальноекономічну підготовку студента, вміння діалектично мислити і творчо застосовувати отримані знання для вирішення конкретних наукових завдань.

Виконання курсової роботи з дисципліни «Гроші і кредит» допомагає студентам:

- оволодіти економічною термінологією;
- отримати навички логічного аналізу змісту монографічних робіт, законодавчо-правових актів, навчальної літератури;

- розвинути вміння правильно формулювати й аргументовано викладати свою думку з дискусійних питань;
- робити самостійні висновки, що має важливе значення для формування економічного мислення майбутнього фахівця у області фінансів, банківської справи і страхування, і в кінцевому результаті спрямовано на більш глибоке й усвідомлене засвоєння програмного матеріалу.

Курсова робота з дисципліни «Гроші і кредит» оформлюється відповідно до державного стандарту України ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення».

Загальна оцінка за курсову роботу виставляється за формулою:

$$ZO = 0,7ONK + 0,3OK,$$

де **ОНК** – оцінка наукового керівника курсової роботи, що враховує загальний рівень підготовки; знання сучасної вітчизняної та зарубіжної теорії, наукової літератури з теми дослідження; ступінь самостійності проведеного дослідження; глибоке розуміння сучасних проблем; вміння чітко формулювати та аргументовано робити висновки та вносити пропозиції; оригінальність мислення; повнота, чіткість і логічна послідовність у викладенні матеріалу; якість оформлення роботи та наявність ілюстративного матеріалу; участь у науковому житті університету (підготовка тез доповідей на конференції, наукових статей, виступи на конференціях та інших наукових заходах);

ОК – оцінка комісії, що враховує такі основні моменти: актуальність обраної теми, її теоретичної та практичної значущості; якість підготовлених слайдів; використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до розкриття сутності та ролі тієї чи іншої категорії на основі прийомів та методів аналізу; конкретні пропозиції, рекомендації щодо систематизації теоретичних положень і розвитку економічних категорій; загальні враження від курсової роботи: оформлення, відповіді студента на зауваження, що наведені в рецензії; відповіді на питання та зауваження членів комісії тощо.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, яка використовується у УжНУ	Оцінка за національною шкалою
A	90–100	відмінно
B	82–89	добре
C	74–81	добре
D	64–73	задовільно
E	60–63	задовільно
FX	0–59	незадовільно

Оцінка курсової роботи здійснюється за системою ECTS за 100-бальною шкалою (табл.)

Таблиця **Трансформація бальної оцінки знань студентів**

6.5.1 Перелік тем для написання курсової роботи з дисципліни «Гроші і кредит»

- Тема 1. Економічна природа та функції грошей.
- Тема 2. Грошовий ринок та особливості його функціонування в Україні.
- Тема 3. Грошові реформи і особливості їх проведення в Україні.
- Тема 4. Інфляція та її особливості в Україні.
- Тема 5. Економічна основа грошового обігу та грошова маса.
- Тема 6. Роль грошей у розвитку економіки України.
- Тема 7. Державне регулювання грошового обігу та його особливості в Україні.
- Тема 8. Порівняльна характеристика форм кредитних грошей.
- Тема 9. Порівняльна характеристика функціональних форм грошей.
- Тема 10. Валютна система та валютний ринок, особливості їх формування.
- Тема 11. Платіжний баланс в механізми валютного регулювання.
- Тема 12. Ринок позикового капіталу та його роль в ринковій економіці.
- Тема 13. Економічна природа і роль ринкового проценту.
- Тема 14. Грошово-кредитна політика держави та методи її реалізації Центральним банком.
- Тема 15. Закони попиту і пропозиції грошей в ринковій економіці.
- Тема 16. Сутність, основа організації і функції Центрального банку. Становлення Національного банку України.
- Тема 17. Банківська система та особливості її побудови в Україні.
- Тема 18. Комерційні банки – основна ланка банківської системи.
- Тема 19. Державне регулювання стійкості комерційних банків.
- Тема 20. Валютні ринки: поняття, види, організація та порядок роботи.
- Тема 21. Кредитна система та її еволюція.
- Тема 22. Види, функції та роль кредиту в розвитку економіки України.
- Тема 23. Міжнародний кредит, проблеми розвитку кредитних відносин України.
- Тема 24. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини України.
- Тема 25. Інфляція та проблеми сталості національної грошової системи.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гроші та кредит: навчальний посібник у схемах і таблицях/ Г-89 [О.О.Примостка, М.І. Савлук, А.М. Мороз та ін.]; за заг. ред. О.О. Примостки. –К.;КНЕУ, 2015. – 263, [1] с.
2. Гроші та кредит: Підручник. – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко та ін.; За заг. ред.. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744.

3. Алексєєв І.В. Гроші та кредит: навч. посібн. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 312 с.
4. Зянько В.В., Вальдшмідт І.М. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни «Гроші та кредит». Вінниця : ВНТУ, 2017. 65 с.
5. Ільчук П.Г. Гроші та кредит: підручник. Львів: Сорока, 2016. 410 с.
6. Мицак О.В., Сороківська М.В. Фінанси, гроші та кредит : методичні вказівки і завдання до семінарських та практичних занять, самостійної роботи, тестові завдання. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2016. 139 с.
7. Деньги, кредит, банки : учебник / под ред. О.И. Лаврушина. 15-е изд., стер. Москва : КНОРУС, 2016. 448 с.
8. Матросова В.О., Доуртмес П.О. Гроші та кредит: курс лекцій. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 111 с.
9. Вовчак О. Д. Гроші та кредит : навчальний посібник / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. – К. : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
10. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: навч. посібник / Д. І. Коваленко. – 3-е видання. - К. : Центр учбової літератури, 2019. 352 с.
11. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.- ів ВНЗ / Г. Б. Тимохова. – К. : Кондор, 2019. 592 с.

Допоміжна

1. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.99 № 679-XIV.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 №2121-III.
3. 3. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.96 № 448/96-ВР.
4. 4.Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 №2346П1
5. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.97 №723/97-ВР.
6. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III.
7. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 №3840-IV.

15. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека імені В.Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І.Денисенка НТУ «КПІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.libreri.ntu-kpi.kiev.ua>.
3. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.
4. Фінансова електронна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mirkin.ru>
5. Сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
6. Сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
7. Сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
8. Сайт-Державного-комітету-статистики-України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.